

GOSPODAR-SKI LIST V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU
Cena inseratom po dogovoru
CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Pomoč kmetijstvu!

V številki z dne 18. julija smo razpravljali o krizi kmetijstva, osvetljujejoč jo z lučjo številke ter pojasnjuječ njene daljne in bližnje vzroke. Članek nas je uveril v tem, da je v težki krizi se nahajajočemu kmetijstvu pomoč nujno potrebna. Jedro kmetijskega vprašanja je, kakor smo dokazali, vprašanje cen. Velika nesorazmernost med cenami kmetijskih pridelkov in cenami industrijskih izdelkov je danes bistvo gospodarske krize kmetijstva.

Kmetijskim pridelkom primerne in stalne cene!

Znani voditelj čehoslovaških kmetov minister dr. Hodža je nedavno v izjavi časnikarjem poudaril, da je danes nemogoče rešiti kmetijska vprašanja, ako se kmetijskim pridelkom ne zagotovijo primerne cene, ki morajo biti stalne. Ker so cene kmetijskim pridelkom prenizke, so se čehoslov. kmetje zadolžili s skupno vsoto 20 milijard čeških kron. Teh dolgov kmetje ne bodo mogli plačati, če se obrestna mera še tako zniža, ako se bo kmetom še vedno grozilo novo znižanje cen njihovih pridelkov. Če bi se tudi oblastveno določila »minimalna« (najmanjša) cena tem pridelkom, bi to malo pomagalo; treba jim je za primerne cene odkupiti vso letino. V to svrhu je Čehoslovaška uvedla s posebnim zakonom, ki je stopil v veljavo sredi preteklega meseca, monopol za nakup in prodajo žita, koruze in raznih krmil. Moka in njeni izdelki še niso podrejeni monopolu, v slučaju potrebe pa se to lahko zgodi. Žitni režim bo v Čehoslovaški drugače urejen, kakor pa je bil pred par leti v naši državi. Po čehoslovaški zamisli bo imela trgovanje z žitom v rokah ne država, marveč druga osrednja organizacija. Ustanovi se namreč delniška družba z monopolsko pravico. Osrednje organizacije kmetijskih zadrug imajo 40% deležev, ostalih 60% pa imajo osrednje organizacije konsumnih zadrug, žitni trgovci in mlinci. K delniškemu kapitalu, ki znaša 50 milijonov čeških kron, država ne prispeva ničesar. Družba bo nakupila tekom leta 80.000 vagonov pšenice in vprav toliko rži, 40.000 vagonov ječmena in vprav toliko ovsa, okoli 10.000 vagonov koruze in nekaj vagonov krmil, in sicer za vsoto 6 milijard čeških kron, ki jih morajo spraviti skupaj delničarji. Cene bo določevala, odnosno odobravalna vlada. Tako se bo cena pšenice od sedanje cene 172 čeških kron za 100 kg mesečno dvigala za 1.80—1.90 kron; za rž znaša osnovna cena 132 kron, mesečno

pa se bo dvigala za 1.50 kron do največ 145 kron. Za slučaj zgube je vlada pripravljena žrtvovati na račun rizika do 60 milijonov čeških kron. Čehoslovaški način predstavlja spojitve zasebnega in načrtnega gospodarstva, ki naj vzpostavi ravnotežje med onima činiteljema, ki tvorita cene: med ponudbo in povpraševanjem. Če se ta poskus Čehoslovaške posreči bo poučen in spodbuden tudi za druge države.

Davki.

Kjer je vprašanje cen kmetijskih pridelkov rešeno povoljno za kmete, je rešen glavni del današnjega kmetijskega vprašanja. Kmet, ki dosega rentabilne cene, plačuje redno svoje davke, kupuje industrijske in obrtne izdelke ter hkrati odplačuje dolgove. Kjer pa rentabilne cene niso dosežene, je treba poseči po drugih zasilnih pripomočkih. Kar se tiče davkov, je bila na občnem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani 9. junija 1934 sprejeta naslednja resolucija:

1. **Odredba glede rokov za plačanje davkov.** V današnjih časih občuti zelo težko, posebno kmetijstvo, strogo izterjevanje davkov. Kmetijska proizvodnja je zaradi nizkih cen nerentabilna, javna dela ne nudijo stalnega zaslužka, a prihranki iz konjunkturalnih (boljših) let so imobilizirani (zamrzli) v denarnih zavodih. Vkljub največji štednji in skromnosti kmetijski stan tudi pri najboljši volji ni sposoben, da zadosti svojim davčnim obvezam v odrejenih rokih. Posebno je za Dravsko banovino avgustov rok plačila neposrednih davkov (zemljarine) zelo neprikladen, ker je Dravska banovina pasivna v proizvodnji žitaric ter ta panoga kmetijstva večinoma ne daje denarnih dohodkov kmetovalcu, kot je to v drugih pokrajinah države. Če pa pridelajo v nekaterih predelih toliko žita, da ga prodajajo, je to mogoče šele v jeseni, ko se mlatev žita vrši tu veliko pozneje kakor v južnih pokrajinah.

S teh razlogov zahtevamo, da se pri določitvi rokov, kdaj naj se davki plačajo, upoštevajo pridelovalne možnosti v Dravski banovini ter se posebno obveže avgustovega roka preložijo za tri mesece. Takrat je kmet že izvršil žetev pridelkov za prodajo ter more dobiti potrebna denarna sredstva za plačilo davkov, ne da bi bil pri tem prisiljen oddajati svoje pridelke v času najslabših pogojev po nizkih cenah.

2. **Odmera davkov.** Tudi naj bi se pri kmetijskih gospodarstvih upošteval pri napovedi dohodka rezultat gospodar-

ske bilance, ako se ista predloži. Davki naj bi se ravnali po čistem dobičku, ne pa po nekih negotovih ocenah. Zato prosimo, da se da v tem pogledu navodila davčnim oblastem, ki naj pri odmeri dohodnine obzirno postopajo.

Dalje zahtevamo omiljenje strogosti pri odmeri in izterjevanju dohodninskega in hišnega davka, posebno v mešanih kmetijsko-obrtnih ali kmetijsko-gozdarskih gospodarstvih. Upošteva naj se, da je kmet v goratih krajih, kjer ga dohodki od čistega kmetijstva ne morejo preživljati, prisiljen, da s svojci ravno zaradi vzdrževanja svoje kmetijske proizvodnje išče zaslužka v gozdu ali pa v domači obrti. To udeleževanje pa ni stalno in mu ne daje glavnih dohodkov, tako da zaradi tega dotičnik še ni izgubil značaj kmeta, kar bi opravičevalo, da se ima smatrati kot obrtnika ali pa industrijskega delavca.

3. **Omiljenje strogosti pri izterjevanju.** Posebno pa zahtevamo, da velja za prisilne prodaje kmetijskih pridelkov in živine, ki so bili zarubljeni za davke, isto načelo kot pri prodajah nepremičnin, t. j., da se ne smejo oddati pod $\frac{2}{3}$ cenilne vrednosti. Sedaj se postopa tako, da se zarubljeni predmeti prodajo za vsako ceno. Na ta način se rušijo cene kmetijskih pridelkov, medtem ko bi bilo ravno v interesu državne blagajne, da se cene dvignejo ter napravi kmetijstvo dobičkonosno; saj je kmetovalec najštevilnejši in naj, večji davkoplačevalec in potrošač v vsem narodnem gospodarstvu.

Kredit.

Zadolžitev kmeta in kriza denarnih zavodov, ki nimajo dovolj likvidnih sredstev za izplačevanje vlog, kamo-li za dovoljevanje posojil, sta povzročili, da kmet danes posojila nikjer ne dobi, da je torej brez kredita. V tej zadevi je občni zbor Kmetijske družbe sprejel in objavil to-le resolucije:

»Težko gospodarsko stanje našega kmetijstva kakor tudi ostalih gospodarskih panog bi na mah popustilo, čim se uredi vprašanje kredita. To vprašanje se da rešiti samo tedaj, če se vrne zaupanje do denarnih zavodov in če bo zakonodaja omogočila vsem stanovom sposobnost za kredit.

Zaupanje v denarne zavode bo vpostavljeno, ko bodo denarni zavodi v stanu vsak čas izplačati vloženi denar. Po današnjem stanju je to mogoče le tedaj, če jim po državi privilegirane državne denarne ustanove nudijo za daljši čas neodpovedljivi kredit, ki naj tvori rezervo za primer večjih dvigov. Redne dvige in dajanje kreditov pa bi

mogli zavodi obavljanje iz lastnih sredstev. Zato zahtevamo pravilno ureditev kreditnega vprašanja, ki naj omogoči likvidnost denarnih zavodov ter vpostavljanje kreditne sposobnosti vlagateljev in dolžnikov. Dokler pa je v važnosti neizpremenjen zakon o zaščiti kmeta, zahtevamo, da se kreditnemu zadrujarstvu dodelijo potrebni dolgoročni krediti, kakor so s tem zakonom predvideni in obljubljeni. Končno zahtevamo, da se današnja praksa podeljevanja kreditov potom državnih denarnih zavodov revidira ter uredi tako, da ne bo zavirala vsak gospodarski napredek.»

NOVICE

Udarec konjskega kopita. V Studencih pri Mariboru je udaril konj voznika A. Kaniža s kopitom s tako močjo po glavi, da mu je prebil lobanjo in so izstopili možgani.

Smrtna nesreča otroka. V Podlehniku v Halozah je padel 9letni Franček Habjanič v posodo, ki je bila napolnjena z brozgo za kuho žganja. Deček je dobil tako močne opekline, da je po 12urnem trpljenju umrl.

Fantek utonil. V Dobji vasi je utonil v Meži štiriletni Adolf, sin posestnika Jeramlja.

Ogenj je uničil strešna stola stanovanjskega in gospodarskega postopja posestnice Albine Lajh v vasi Lasigovci v župniji Velika Nedelja. Škoda je krita z zavarovalnino.

Smrtna nesreča. Pri posestniku in lesnem trgovcu Janezu Romanu v Zavrčah pri Kranju je bil zaposlen v pisarni 47letni Franc Flerin, pristojen v Domžale. Na lastno željo si je zbral ležišče na senu. Nekega večera je legel Flerin preblizu odprtine, ki vodi od zgoraj na pod. V Kranju se je preobračal, padel na pod in se je na znotraj tako pobil, da je podlegel poškodb.

Usodepolno trčenje dveh kolesarjev. V Cerkljah ob Krki so napravili fantje kolesarji zlet na kolesih. Ob tej priliki je zadel Martin Grame ob kolo Franca Butara. Grameja je vrglo preko Butare in je priletel z glavo na cesto. Po nesreči so ga prepeljali pri polni zavesti v bolnico v Brežice, kjer je umrl drugi dan po nesreči.

Oče številne družine smrtno ponesrečil. V papirnici Goričane-Medvode na Gorenjskem je padel vsled odpovedi zavore pod vagonček delavec F. Kozarnik, oče 8 otrok. Teža in brzina sta reveža toliko poškodovani, da je izdihnil kmalu po prepeljavi v ljubljansko bolnico.

Splašena živina podrla pastarico. V Cerkljah ob Krki se je splašila Žarnova živina, zdivjala po cesti in podrla na tla pastarico Mico. Ženska je padla tako nesrečno na trdo cesto, da si je prebila lobanjo in je umrla na posledicah padca.

Smrtna nesreča pri gradnji kozelca. V Begunjah pri Cerknici na Kranjskem je potegnil tram pri gradnji kozelca z

ogrodja 7 m globoko 27letnega Janeza Kranjca, po domače Mihovčkovega, ki si je zlomil pri padcu tilnik. Smrtna nesreča se je pripetila dne 22. avgusta.

Padel v noči s hleva in se ubil. V Starem trgu pri Ložu na Notrajskem je padel Kovačev hlapec ponoči s hleva in se ubil. V zaspanosti je hotel privezati odvezanega konja, a je zgrešil stopnice in smrtno ponesrečil.

Slaboumen požigalec. V Ruperčah pri Sv. Marjeti ob Pesnici je pogorela viničarija župnijske cerkve. Požar je osmodil sadno drevje ter brajde in znaša skupna škoda 50.000 Din. Ogerj je podtaknil 30letni sosedni viničar Ivan Najvirt. Prijeti je dejanje priznal in povedal, da je zažgal radi tega, ker so mu očitali brezvernost in on se je maščeval radi tega očitka nad cerkveno lastnino. Najvirt ni zavsem pri pameti in je zakrivil že kot otrok požig. Požigalca so izročili v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

Kako globoko pada mladina! Pri Sv. Marjeti na Dravskem polju je prišlo radi ščuvanja drugih do spopada med Ivanom Pigner, 14letnim pastirjem, in Jožefom Finžgar, 16letnim pos. sinom. Najprej je ohlinil Finžgar pastirja z lato preko hrbta. Razljuteni pastir je potegnil nož in prizadjal nasprotniku dva nevarna zabodljaja. Zabodenega so takoj spravili v mariborsko bolnico.

4000 Din vredna kobilica je bila ukradena v Žitencih pri Sv. Juriju v Slov. goricah posestniku Jožefu Rezonije. Kobilica je ime Perilan, je rjave barve in ima na glavi belo liso.

Izsleden cerkveni ropar. V noči na 30. julija je bil oropan tabernakelj cerkve Sv. Gregorja pri Velikih Laščah na Kranjskem dveh ciborijev. Dne 24. avgusta je prijel stražnik v Ljubljani sumljivega človeka, ki je držal zavoj pod pazduho. Aretirani je 37letni Ant. Pirnat, brezposelni, že predkaznovani rudar iz Lipovca pri Kočevju. V zavoju sta bila dva razstavljena, a nepoškodovana ciborija. Pirnat je priznal cerkveni rop pri Sv. Gregorju in izpovedal, da je hotel dragocene dele svetih posod prodati kakemu ljubljanskemu zlatarju.

Izsledena cerkvena roparja na Viču pri Ljubljani. Letos v noči od 30. na 31. marca je bilo vlomljeno na Viču v podružnico. Z vlomilci je zginilo mašne obleke in cerkvene posode v skupni vrednosti za 3250 Din. Slučajno so našli skoraj vse premete skrite pod mostom čez Glinščico. Manjkal je en mašni plašč, ki je izdal dne 25. avgusta oba vlomilca. Gre v tem slučaju za dva Vičana. Po cerkvenem plašču izsledeni vlomilec je priznal dejanje in tudi povedal, da ga je izvršil v družbi z domačinom Stankom Sengerjem, ki prestaja v mariborski kaznilnici triletno kazen radi vloma v poštno blagajno na Viču.

Za uboj 10 let. Letos dne 1. julija je bil v Uršnih selih pri Novem mestu ob priliki gasilske veselice smrtno zaboden z nožem Jožef Kobe, posestnik ter pogodbeni poštar, ki je miril razgrajajoče fante. Radi uboja se je zagovarjal dne 21. avgusta pred novomeškim sodiščem Rudolf Šober, 25letni posestni-

ški sin iz Laz. Šober je bil obsojen na 10 let ječe.

Vlom v davčni urad. Na Višnji gori so prostori davčnega urada v Auerspergovem gradu. V noči so se splazili vlomilci skozi razbito omrežje v davčni urad, kjer so najprej izmaknili iz miznice uradnika 200 Din, katere je imel tamkaj shranjene. Nato so se lotili s svinjsko nogo glavne železne blagajne, v kateri je bilo 20.000 Din. Do denarja niso prišli, ker se je poprej zdanilo in so morali opustiti težavni posel.

Uboj v prenagleni jezi. V Podslivnici pri Cerknici na Notrajskem sta se sprli sosedni radi kokoši. V kreg sta se vmešala tudi oba sosedja. V hudi razdraženosti je udaril Anton Primožič sosedja z motiko po glavi in mu razbil lobanjo. V ljubljansko bolnico oddani udarjeni je podlegel poškodb.

Dve smrtni žrtvi podivjane surovine. V Trbojah pri Kranju je zaklal s kuhinjskim nožem Janez Klišič, 25letni hlapec iz Prebačevega, Franca Oslja, 54letnega samskega posestnika. Najprej sta pila Oselj in Klišič v krčmi, nato je povabil Oselj brezposelnega hlapca k sebi na dom na žganje. V pijanosti je zahteval Klišič od gostitelja denar, ker mu ga ni dal, je prišlo do krvavega dejanja. Po uboju je zagrabil surovina Osljevo denarnico, v kateri je bilo komaj 300 Din, in je odšel nazaj v gostilno, kjer je pil naprej. Pozneje je sedel na kolo in oddrvel proti Smedniku. Med vožnjo se je zaletel z vso silo v posestnika Rozmana, ki je privozil iz nasprotne strani. Rozman je padel v jarek, kjer se je tako poškodoval, da je podlegel poškodbam v ljubljanski bolnici. Klišič se je po trčenju odpeljal k Rozmanovi ženi, kateri je povedal o moževi nesreči, a prvotni zločin je zamolčal in se je celo skrivil pri Rozmanovi. Posestnika Oslja so našli drugo jutro po uboju mrtvega v hiši. Orožniki so takoj izsledili Klišiča, ki je priznal zločin z izgovorom na pijanost in silo-bran.

Slovenska Krajina.

Črensovci. V četrtek dne 23. t. m. je nekdo ukradel iz veže v »Našem domu« kolo tajniku posojilnice g. Zver Jošku, ki utrpel precejšnjo škodo, ker je bilo kolo še zelo dobro ohranjeno. Okrog 11. ure je opazil, da kolesa ni, pa je mislil, da se je kdo pošalil in mu bo kolo že še vrnil. Do danes ni nobenih sledov za kolesom. To je menda prvi slučaj, da je bilo pri nas kolo ukradeno. — V »Naš dom« se je priselil g. Oroslav Zeleznik, bivši šolski upravitelj na Srednji Bistrici, ki tu uživa svoj bolezenski dopust. — Raznim »opazovalcem« svetujemo, naj opustijo svoja »opazovanja«, drugače homo začeli mi njihovo pamet opazovati. — Zdi se nam, da nekateri naši lovci ne vedo, da je dovoljeno zajce streljati še le po 15. septembru.

Kobilje. Obmejna občina je naše Kobilje ter leži čisto na severu naše domovine. Živimo radi slabih prometnih zvez skoraj čisto ločeno od ostalih krajev. Saj nas do Dobrovnika, do naše politične občine, loči precej visok hrib in človek rabi eno uro hoda, predno pride v stik z ostalimi soobčani. Mi Kobiljančani smo imeli v nedeljo dne 19. t. m. žegnanje oziroma proščenje sv. Roka. Vsakemu, ki pride prvič na

tako proščenje, se vsa opravila službe božje zde kaj čudna. Kajti pridiga se vrši v slovenščini, molitve kakor tudi cerkveno petje pa v madžarščini.

Čentiba. Kakor v večih obmejnih krajih, tako je tudi pri nas precej razvito švercanje ali šmuglanje. Ljudje se vsled slabih gmotnih in gospodarskih razmer ne bojijo tvegati svojega življenja, samo da zaslužijo nekaj denarja in tako omogočijo borno življenje sebi in svoji številni družini. Čeprav je že več ljudi žrtvovalo svoje življenje, si vendar nekateri ne dajo miru, temveč jih tihotapski nagon žene čez mejo, kjer so v stalni nevarnosti pred očesom postave. Tak izlet na Madžarsko so si privoščili nekateri tudi na praznik Marijinega vnebovzeta dne 15. t. m. Nesli so precej tobaka, a tokrat niso imeli sreče, ker jih je opazil obmejni varnostni organ. Ko jih je ta v imenu zakona pozval, da naj stojijo, so vsi začeli bežati. Ker na večkratni klic »Stoj!« niso hoteli obstati, je stražnik začel streljati ter je ustrelil Murkoviča iz Čentibe, ki je že radi švercanja bil večkrat kaznovan, dočim so drugi zbežali ter ušli. O nesreči smo v kratkem že poročali danes teden.

Turnišče. Že večkrat smo brali na tem mestu o naši tržki občini. Napredujemo v vsakem oziru. Delavci, katerim iz vsega srca privoščimo, da si zaslužijo nekaj denarja, s katerim jim bo dana možnost, da preživijo svojo družino, skrbijo po višji zapovedi za to, da se po trgu ne kadi prah. Po cesti namreč razmetavajo debelo plast kamna, a žal ob nepravem času. Kajti cesta je sedaj tako pokvarjena, da večjega tovora po njej sploh ni mogoče peljati, zato se je ljudje izogibajo in vozijo med njivami. Edini poštni avto skrbi za to, da jo nekoliko zboljša — Tudi v gospodarskem oziru napredujemo. Kajti že trije gospodarji so dali napraviti silosne jame, jame za kisanje zelene krme. Ti napredni gospodarji so gg. Terboča, Zadravec in Kučko. Vsi so je napravili z nekakim negotovim uspehom, ker ne vedo, če bo živina hotela jesti to krmo. Bomo pač videli.

Turnišče. Tukajšnje prosvetno društvo je priredilo dne 12. avgusta pod vodstvom predsednika društva, g. šolskega upravitelja, poučni izlet na banovinsko kmetijsko šolo v Rakičanu. Ob ugodnem vremenu smo si natančno ogledali krasno urejeno drevnico z vrtno in pa vzorno kmetijstvo, kar nas je zelo zanimalo.

Ženavlje. Kakor smo že na tem mestu poročali, so nas Prekmurce doslej nekateri močno zapostavljali. Toda bolagoma tudi mi postajamo enakovredni in znani med ostalimi so-državljanji. Da se za nas zanimajo, nam pričajo številne ekskurzije, o katerih smo deloma poročali danes teden. Splošno znani pa smo postali šele sedaj po pristanku belgijskega letalca Cosynsa in njegovega pomočnika akademika Van de Elsta. Njegov balon so ljudje zagledali v soboto dne 18. t. m., okrog 7. ure zvečer. Ker so pri nas zrakoplovi, zlasti pa še baloni večja redkost, so v začetku nekaterniki mislili, da leti zmaj. Ko pa so opazili, da je iz balona pogledal človek in jim nekaj kričal, so takoj vedeli, da hoče pristati. Njihovo še omahujočo vero so potrdile vrvi, katere je profesor Cosyns spustil iz balona. Hrabri možakarji so takoj pograbilili spuščene vrvi in so začeli vleči, dočim je letalec Cosyns zaprl zaklopke in balon je po desetih minutah srečno pristal. Koj po pristanku je bil letalcema zelo dobrodošel akademik Mikola, ki je bil nekak posrednik ali tolmač med letalcema in ljudmi. On je tudi profesorju Cosynsu odgovoril na prvo vprašanje: »Kje sem?«, da je v Jugosla-

viji. Ko so balon pritrdili, so spravili oba letalca spat h g. Škergetu, šolskemu upravitelju. V tem času, ko so jima pripravljali postelje, sta oba letalca od prevelike utrujenosti kar na stopnicah zaspala. Drugi sta oba letalca vsa čila in spočita pregledala balon, a ves čas so ju nadlegovali časnikarji, ker so hoteli dobiti kolikor le mogoče natančna poročila. Oba sta jim zelo vljudno odgovarjala na vprašanja, a tudi naše oblasti so letalcema zelo šle na roko. Saj je samo zaradi njihju pošta v Soboti celi dan uradovala. Telefon je bil stalno zaseden, ker se je ves svet zanimal za usodo obeh belgijskih letalcev. Balon so ljudje z vozovi odpeljali na železniško postajo, a oba letalca sta po drugi noči, ki sta jo prebila v Petrovcih pri g. poštarju Bazaju, z zelo dobrimi vtisi, kakor beremo v njihovih izjavah časopisom, zapustila dne 20. t. m. naše Prekmurje ter sta odšla ali se odpeljala z avtomobilom v Ljubljano, kjer so ju že pričakovali.

*

Guštanj. Kar smo si guštanski župljani žolgo želeli, to se je zgodilo, da imamo že porenovljeno župno cerkev, za kar gre zahvala našemu g. župniku Barbiču. Prva je stopila porenovljeni oltar gđc. Franica Konečnik in znane Krajgerjeve hiše, s svojimi spremljevalcem posestnikom Štefanom Žaže. Nevesta je bila prednica Marijine družbe. Kako lepo je bilo, ko so jo članice spremljale pred oltar in larovale sveto obhajilo za svojo prednico. Ne voporočencema v zakonskem življenju obilno božjega blagoslova!

Dravograd. Tukajšnjemu velezaslužnemu g. županu Francu Mory je umrla 20mesečna hč Marija Magdalena. Pogreba, ki se je vršil dne 16. avgusta, se je udeležilo mnogo ljudi, med njimi tudi ugledne osebe iz trga Dravograda. Teško prizadetim staršem in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje! — Naš trg, ki leži na zelo prometni točki, bo dobil zopet lepšice. Fotograf g. Konrad Jevšenak zida novo hišo z lepim prostornim lokalom. Staro hišo ki je soditi bila ena izmed prvih zidana, je žepustil podreti in na tem prostoru bo videt kmalu krasno stavbo. — V nedeljo dne 19. t. m. se je obhajala pri podružni cerkvi Sv. Boštjana običajna Rokova nedelja s teoforično procesijo. K cerkveni slovesnosti se je nabrala velika množica ljudstva od vseh sosednih župnij in se je končala v najlepšem redu.

Sv. Anton na Pohorju. Da je pri Sv. Antonu »Slovenski gospodar« tako slabo razširjen, je gotovo temu vzrok premalo zanimanje za katoliško časopisje in dobavljanje temu nasprotnega časopisja. Ni čuda, da se kakšen podlež potika na dopisih »Slovenskega gospodarja« kakor se je to slišalo nad dopisom, ki ga je prinesel list meseca junija ob pridiki pogreba. Še danes težko pogrešanega velezaslužnega katoliškega moža. Resnici na ljubo mu na tem mestu povemo, da bo v bodoče molčal, naj si temeljito osnaži svoj prag, potem naj se pa spravi nad drugega. Mislimo, da mu bo to za prvič dovolj! Ako pa ne, še pa lahko drugič več dobi! Pokojne naj pusti pri miru! — Ker so nove sorte vrtnic, ki jih je gojil naš bivši drevesničar, mnoge očarale, se takih letos po naših vrtih sedaj že precej vidi, kar gotovo dobro vpliva na naše kraje obiskujoče tujce.

Sv. Anton na Pohorju. Gospodarsko poslopje g. Kristla Mravljaka, p. d. Dajnika, ki je po-

sta, o žrtev strele 4. junija t. l., se je nepričakovano hitro dvignilo iz tal. Saj je bila tudi rujna potreba, ker gospodar ni imel strehe za živino, pa tudi sena ni mogel spraviti kam. Prav hvalevredni so se mu ob času nesreče izkazali antonski kmetje, ki so mu takoj vsak po svoji moči priskočili na pomoč. Posebno moramo povdariti požrtvovalnost g. Pajtlerja, p. d. Ladineka, posestnika od Sv. Primoža, ki je najbolj oddaljen, a je imel najbolj odprto roko ter prav po samaritansko, kljub obilnemu delu na polju, pomagal ter vozil s svojo živino les in potrebni material za gradnjo. Na praznik Marijinega Vnebovzeta je pa domači g. provizor ob navzočnosti domače družine, sosedla brata in njegove žene, gospodarsko poslopije s primernim nagovorom blagoslovil ter tako izročil zopet božjemu varstvu.

Puščava. Jesen se nam bliža. Drevje, po neod zelo polno lepega in žlahtnega sadja, se nam smeji nasproti Kmetje živimo v krizi in občutimo strašno sušo v žepih. Upamo in računamo, da nam bodo jabolka vrgla kak diarček. Promet na naših cestah je tudi bolj nrtvev, ker lesna kupčija skoro popolnoma piva. Voznikov je malo. Ker imamo pri nas istre konjiče, se še dobi včasih tudi kaka olj daljna vožnja, posebno ob petkih, ko je Mariboru svinjski sejem.

Razbor pri Slovenjgradcu. Sreča v nesreči je bila dne 8. t. m., ko je med 8. in 9. uro zjutraj med strašno nevihto udarila strela v hlev posestnika po domače Mulaka, cerkvenega ključarja Sv. Uršule. Opraskala mu je celi hlev in ubila enega vola in enega pol leta starega inca. Da k temu nastal požar, je pač sreča. — Pri Sv. Uršuli se je položil v cerkev ak, kar se je prav lepo obneslo. Vse delo je ač vkljub slabemu vremenu in težavnim strmiti oti prav hitro napredovalo. Ta cerkev že stoji ez 330 let in še do sedaj ni bilo v njej, razen d spređaj, nikakoršnega tlaka. Vso delo sta prav lepo izvršila gg. Sovič Vinko in Dobnik ožef iz okolice Šoštanj. Romarjem te cerkve e sedaj nudi pred očmi prav velika olepšava. Cerkev bo zdaj veliko manj vlažna in bolj topla. Tako nudi vsakemu romarju veliko več prijetnosti. Seveda so bili k temu potrebni velikanski stroški. Zato se prosi častilce te cerkve, da bi si jo prišli zdaj ob žeganjih ogledat in bi vsak po svoji moči nekaj daroval. Vsak najmanjši dar bo nam dobrodošel. Blagoslovi-e. tlaka bi naj bila dne 2. septembra, na zadnjo žegransko nedeljo. Ob 8. uri zjutraj bo sv. naša, pridiga ter blagoslovitev. Vse priprave vodi sedanji g. župnik Oblak Anton, kateri je bil slovesno inštaliran v Razboru dne 12. avg. t. l. pod vodstvom g. dekanijskega upravitelja Fr. Ks. Meška in drugih sosednjih duhovnikov. Vkljub slabemu vremenu se je inštalacije udeležilo zelo veliko ljudi, da je prisostvovalo tej lepi slavnosti, topiči pa so daleč okrog naznanjali, kakšna slovesnost se vrši v našem oddaljenem in hribovitem, a vendar lepem in prijaznem Razboru. Mi kličemo in želimo g. župniku, da bi mnoga leta med nami pastiroval v popolnem zdravju in zadovoljnosti. Bog vas živi med nami!

Sv. Rok na Selah pri Slovenjgradcu. Veselo in žalostno! Praznik farnega patrona smo letos bolj izjemoma obhajali ob zelo lepem vremenu. Množice vernikov so prihajale od blizu in daleč in je bil ves hrib poln ljudstva. Duhovnikov se je udeležilo slavja 13, vsi gg. sosedje iz domače dekanije, iz Mežiške doline g. svetnik Hornböck iz Mežice, g. svetnik Serajnik iz Kotelji in g. župnik Barbič iz Guštanja. Celo iz Maribora smo imeli dragega gosta g. kurata Zavadlala. Mnogo vernikov je prišlo

tudi na Rokovo lepo nedeljo, zlasti iz Mežiške doline. — V cvetu let je ovenela 15letna cvetka Potočnikova Micika, zelo pridna deklica. Pozimi se je prehladila in je od tečaj bolehal. Navzlic veliki skrbi domačih, ki so vse poskusili, da bi jo še ohranili, jo je smrt pokosila v sredo dne 22. avgusta. Zdaj še lepše cveti pri Bogu. In gotovo za nas prosil!

Sv. Anton v Slov. goricah. Tužno so se oglašili zvonovi dne 12. t. m. ter nam naznanili, da nas je zapustila nenadne smrti skrbna gospodinja ter draga mamica Lizika Rajh. Zjutraj je vesela, zdrava in pobožno prisostvovala pri rani službi božji, a ob pol 11. uri nam jo je iztrgala neizprosna smrt. Kako je bila rajna Lizika priljubljena pri ljudeh, je pokazal njen pogreb, ki se ga je udeležilo ogromno ljudi kljub slabemu vremenu. Pa saj je tudi ona marsikaterega spremljala na zadnji poti in kot hčerka cerkovnika neštetim zvonila. Pok. Lizika je bila ena izmed najbolj pobožnih deklet v njenih dekliških letih, sedaj pa, vzorna žena svojemu možu ter ljuba mamica svojima nedoraslim otrokoma. Ti, draga Lizika, počivaj v miru, tebi mož, hčerka in sinko, pa naše iskreno sožalje!

Predor pod morjem.

Že večkrat smo se bavili v našem listu s podmorskim predorom, ki bo vezal pod morjem preko ožine Gibraltar Evropo in Afriko.

Načrti omenjenega predora, ki so veljali skozi desetletja za brezplodne sanje in utopije, stojijo danes v ospredju in so tik pred praktično izpeljavo. Zadnja ovira glede gradnje predora je padla. Letos 1. februarja se je sestala v španski prestolnici v Madridu raziskovalna komisija, ukvarjajoč se z načrti predora. Komisija je ugotovila, da ni morje v obsegu ožine nikjer globokeje nego 30 m in so vse plasti, katere bo treba predreti, zelo ugodno ležeče.

Oče predornega načrta je španski oberst Peter Jevenois. 20 let že zasleduje zamisel predora z vso vztrajnostjo. Skraja so ga imeli za sanjača, danes je obdan od celega štaba najboljših sodelavcev ter inženjerjev, katerim so zaupane priprave za predorno delo.

Pred kratkem je razodel oberst Jevenois vzroke, ki so ga napotili do načrtov za predor in spojitev dveh delov sveta.

Polkovnik je zanimal za gibraltarski predor velesile iz naslednjih nagibov:

»Sramota za omikano človeštvo,«

je dejal polkovnik, »je bila tudi vzrok, da sem začel pretresati načrt podmorske zveze Evrope z Afriko. Cela stotletja so ropali belokožci črnice po Afriki, jih prepeljavali na suženjskih ladjah in jih silili, da so za nje opravljali liki nema živina najtežja dela. Ali se je v tem oziru usoda zamorcev danes kaj spremenila? V Ameriki še danes ne sme sedeti zamorec v isti sobi kakor belokožec. Neprestano poroča časopisje, kako je zagrabila razljutena ter nahujšana druhal belcev brez vsakega pravega vzroka po enega ali več črncev in jih je linčala na najbolj div-

jaški način. V Evropi sicer ne bolehamo na amerikalanski podivjanosti, a tudi Evropejec prezira zamorca in ga smatra za manj vrednega. Edina država, kjer je črncet istoveten z belcem, je Francija. Iz polnega prepričanja izrečem besede: Zamorsko vprašanje je sramota za omikano, belokožno in krščansko človeštvo. Storiti moramo vse, da se ta madež odstrani.

Prosta Afrika...

Vprašali boste, v kaki zvezi je svobodna Afrika z gibraltarskim tunelom? Zadeva je čisto enostavna. Hitra in dnevna zveza z osiřjem Afrike bi bilo kulturo razširjajoče dejanje brez primere. Afrika bi prenehala kot pokrajina divjakov ter poldivjakov. S tem bi bil storjen prvi korak glede zaježitve propadanja zamorskih plemen, kar so zakrivali belokožni deli sveta. Potomci afriških črnih sužnjev, ki danes živijo jedva človeka vredno življenje po Ameriki, bi se lahko povrnili v civilizaciji odprto Afriko in bi lahko pričeli novo življenje kot svobodni možje, vzgojitelji, misijonarji in tehniki.

Gibraltar — vrata v nov svet.

Žalibog sledi danes človeštvo manj dobrodelnim nego praktičnim načelom. Iz tega vzroka sem skušal evropskim velesilam predočiti praktično vrednost podmorske zveze.

Čez dobrih 20 let bosta vodili skozi afriško puščavo dve železniški zvezi: iz Tangerja in španskega Maroko počez skozi puščavo Saharo proti rtu Dobrega upanja ob južnem koncu Afrike. Druga zveza bo peljala iz Tangerja ob obali Sredozemskega morja v Basorah in Karachi. V Tangerju, nasproti Gibraltarju na španski strani bi obe ti železniški zvezi pričenjali ali končali. Iz tega dejstva sledi nujna potreba: Tanger prikleniti na evropsko železniško omrežje. Na ta način bi postal Gibraltar na španski obali nad vse važno izhodišče za Evropo. S podmorsko zvezo bi dobila Španija pomen kot izhodišče za prevoz v Ameriko, Afriko in v Azijo.

700.000 potnikov v enem letu.

Za prvo leto so preračunali potniški promet po gibraltarski podmorski železnici na 700.000 oseb. Če tudi ne verjamemo tej visoki številki, moramo pomisliti, da šteje danes Afrika 120 milijonov prebivalcev, to število narašča in so dosegli ti milijoni v dobi najhujše krize na izvozu 35 milijard francoskih zlatih frankov.

Iz Evrope v Afriko v pol uri.

Tehnične ovire glede predora so malenkostne. Predor bi ne pričental v Gibraltarju. Gibraltar ni točka, ki je iz Evrope najbližja Afriki, ampak kraj 20 km od Tarife. Od tamkaj v Alcatar Suguer in Punta Altares na afriški strani bo rabila železnica 30 minut. Na najbolj globokih mestih bo vodil tunel 60 m pod morsko gladino. Kakor so pokazale dosedanje preiskave, je se-

stavljeno morsko dno iz za vodo neprodirnih plasti in radi tega se ni bati udiranja vode. Predor bo dosegel dolžino 26 km in bo le 7 m daljši nego Simplon-tunel.

Stroški so preračunani na še dvakrat toliko kakor je stal Simplon predor, torej na 1½ milijarde francoskih frankov.

Veliki so stroški za predpriprave, katere nosita začasno španska vlada in afriški Maroko. Glede financiranja predornega podjetja pridejo v poštev: Španija, afriške pokrajine, Francija in Angleška.

Računamo sigurno, da je gibraltarski predor dejstvo in za popolno dosego tega nad vse važnega cilja bom zastavil vse svoje moči. *

Kultura (gojenje) bombaža v Turkestanu.

Po Turkestanu gojijo bombaževo rastlino bogznaj od kedaj. Pred podjarmljenjem Turkestanu po Rusih so gojili bombaž turški kmetje za svoje potrebe. Bolj nego za bombaž so se tedaj brigali za žito, vino, svilo, vrtnarstvo, posebno še za pridelovanje riža, ki tvori glavno prehrano tamošnjega prebivalstva.

Položaj se je spremenil, ko so postali gospodarji pokrajine Rusi v drugi polovici prejšnjega stoletja. Zavojevalci so se brigali predvsem, kako bi dvignili gojenje bombaža. Imeli so izredno lepe uspehe. Leta 1820 je bilo iz Turkestanu prodanih 73.710 kg bombaža v vrednosti 1.028.160 Din. Leta 1915 je znašala žetev 230.000 ton (1 t = 1000 kg) za nad 4 milijarde Din, leta 1927 600.000 t, in leta 1932 1 milijon t. Z milijonsko žetvijo krijejo Rusi 85% celotne potrebe na bombažu.

Korist ni omejena samo na puh, iz katerega izdelujejo platno, sukno itd., ampak tudi na seme. Iz bombaževega semena delajo olje, ki je dobro za namizo. Kar preostane pri prešanju olja, je izvrstna prehrana za živino, ali zmleto je tudi izvrsten gnoj. Leta 1915 so napravili v Turkestanu za 65 milijonov mark kolačev po izprešanju olja in so izvozili to množino v Nemčijo, na Dansko ter v Anglijo.

Bombaž služi tudi za izdelovanje mila. Nadaljni postranski produkt, ki se da izkoristiti pri bombažu, je po izluščanju semena lupina.

Bombaževe lupine so iskano sredstvo za podkurjavo parnih kotlov ter oljnatih mlinov. Lupine tudi prešajo in izdelujejo iz njih briquete. Leta 1916 je bilo pridelanih 3,5 milijona centov lupin v vrednosti 42 milijonov Din.

Bombaževa lupina je zelo trda in vsebuje zelo mnogo redilnih snovi. V prazni lupini je še najti nekaka rebra, katere danes uporabljajo za izdelavo najbolj finega papirja.

Prazne lupine v več krajih meljejo, zmešajo to moko za dve tretjini s pšenično in taka zmes daje prav okusen kruh.